

ANDIJON VILOYATI PEDAGOGIK MAHORAT MARKAZI

**MAKTABGACHA, BOSHLANG'ICH VA MAXSUS TA'LIM
METODIKALARI KAFEDRASI KATTA O'QITUVCHISI**

O'SMANOVA DILOROMXON ZIYODINOVNANING

NAZORAT MATERIALLARI

ANDIJON-2026

NAZORAT UCHUN TEST SAVOLLARI

1. Fonetika nimani o'rganadi?

- A. So'z turkumlarini
- B. Tilning lug'at tarkibini
- C. Nutq ovozlari
- D. So'zlarni to'g'ri yozish qoidalarini
- E. Adabiy talaffuz qoidalarini

2. Nutq a'zolari qaysi javobda to'g'ri ko'rsatilgan?

- A. Til, kichik til, tish, jigar, pastki jag'
- B. O'pka, buyrak, traxeyya, ovoz paychalari,
- C. O'pka, til, tishlar, burun bo'shlig'i, ovoz paychalarining
- D. Til, кичик тил, юрак, бурун bo'shlig'i
- E. Til, ovoz paychalari, ichak, pastki jag'

3. Nutq ovozlarning hosil bo'lishida qaysi nutq a'zolarimiz faol ishtirok etadi?

- A. Pastki jag', o'pka, bo'giz, til lablar
- B. Til, tish, ovoz paychalari C. Lab, tish, ovoz paychalari D. Ovoz paychalari, til, lablar
- E. Nutq ovozlari hosil qilishda barcha nutq organlarimiz faol ishtirok etadi.

4. Unli ovozlarning hosil bo'lish jarayoni qaysi javobda to'g'ri izohlangan?

- A. O'pkadan chiqadigan havo oqimi og'iz bo'shlig'ida qandaydir to'siqlarga uchrab chiqadi.
- B. O'pkadan chiqayotgan havo oqimi to'siqlarga duch kelishi yoki ba'zan duch kelmasligi ham mumkin.
- C. O'pkadan chiqadigan havo oqimi og'iz bo'shlig'ida to'siqlarga qanday to'siqlarga duch kelmaydi.
- D. O'pkadan chiqayotgan havo oqimi burun bo'shlig'idan o'tadi.

E. O'pkadan chiqadigan havo oqimi tishlar orqasidan sirg'alib chiqadi.

5. Faqat unlilar qatorini topish:

A. a, i, ng, u.e

B. a, i, o, u, o', e

C. a, i, o, u, y, e, yu, ya, yo, D. a, i, o, u, yu, e

E. ya, yu, yo, i, a, l, u

6. Qaysi unli ovozlilar faqat shovqindan iborat bo'ladi?

A. ya, yu, yo, e

B. a, i, o, u

C. u, yu, e, ya

D. B va C javoblari

E. bunday unlilar yo'q.

7. Qaysi hukm (fikir) xato?

A. Nutq ovozlilarini hosil qilishda ovoz paychalari, til va lablar faol ishtirok etadi.

B. Jarangsiz undoshlar ovoz va shovqindan iborat bo'ladi.

C. Unlilar jarangli va jarangsiz bo'lishi mumkin.

D. Sensor ovozlilar ovozga nisbatan shovqin ko'proq bo'ladi.

E. C va D javoblari

8. Lablangan unlilar qatorini aniqlang.

A. faqat a, o, u

B. faqat a, i

C. u, o', o

D. barcha unlilar

E. a, i, e unilari

9. Ovoz paychalari ishtirokiga ko'ra undoshlar turini aniqlang.

A. Jarangli va jarangsiz undoshlar

B. Sensor va titroq ovozlari

C. Lab-lab va lab-tish undoshlari

D. Portlovchi va sirg'aluvchi ovozlari

E. Bo'g'iz va burun ovozlari

10. Jarangli undoshlar...

A. Faqat ovozning o'zidan iborat. B. Faqat ovozdan iborat.

C. Ovoz va shovqindan iborat. D. Faqat bo'g'izda hosil bo'ladi

E. Faqat burun bo'shlig'ida hosil bo'ladi

11. Tarkibida faqat jarangsiz undoshlar qatnashgan so'zlar qatorini toping:

A. daromad, jamoat, hushyor

B. muhabbat, vafo, sadoqat C. taxta, soat, sukunat, itoat D. tosh, shikoyat, kitob, mulk E. tilovat, shijoat, jasorat

12. q, g, x undoshlari...

A. chuqur, tilning orqa tomonida hosil bo'ladi

B. til oldida hosil bo'ladi

C. bo'g'izda hosil bo'ladi

D. burun bo'shlig'ida hosil bo'ladi

E. To'g'ri javob yo'q

13. Hosil bo'lish o'rniga ko'ra v va f undoshlari

A. lab-lab undoshlari B. lab tish undoshlari C. burun tovushlari D. bo'g'iz tovushlari E. til oldi tovushlari

14. S, sh, j (jurnal) o'qish usuliga ko'ra...

A. Jarangli

B. Jarangsiz

C. Titroq

D. Sirgallovchi

E. Portlovchi

15. X undoshiga to‘g‘ri tavsif berilgan javobni aniqlang.

A. Chuqur til orqa, sirg‘aluvchi, jarangsiz

B. Bo‘g‘iz tovushi, sirg‘aluvchi, jarangsiz

C. Chuqur til orqa, sirg‘aluvchi, jarangli

D. Chuqur til orqa, portlovchi, jarangsiz

E. Til orqa, portlovchi, jarangli

16. Yon tovushni toping:

A. m B. l C. s D. z E. p

17. Qaysi qatorda portlovchi undoshlar to‘g‘ri ko‘rsatilgan?

A. b, p, m, g, d, e, z, c

B. b, p, d, t, k, g, ch

C. z, y, g, d, g‘, l, m

D. v, g, d, t, g‘, k, l

18. Hosil bo‘lish usuliga ko‘ra “r” undoshi

A. titroq tovush deyiladi

B. yon tovush deyiladi

C. sirgallovchi deyiladi

D. portlovchi ovozlari

E. portlovchi-baqiruvchi tovush

19. Qaysi qatordagi so‘zlarda tutuq (‘) belgisi tushirilgan bo‘lsa so‘z ma‘nosi o‘zgaradi?

A. ta'sir, me'yor, me'mor,

B. ta'lat, ta'na, sur'at, da'vo

C. me'roj, ma'lum, jur'at,

D. va'da, sa'va, she'r, ta'rif

E. qal'a, ma'no, ta'mir, e'lon

20. Qaysi qatordagi so'zlarda tovush kam, harflar ko'p?

A. Keng, jang, tong, xarsang

B. Insonga, menga, nonga

C. Singil, ko'ngilchang

D. Ohang, kongress, yangilamoq

E. A va C

21. Qaysi qatordagi so'zlarda "a" tovushi "o"ga moyilroq talaffuz etiladi?

A. Baraka, baxmal, baho

B. Vahima, varaqa, samalyot

C. Bahor, savol, savob

D. Odam, imorat, daftar

E. Vazifa, tarona, bahodir

22. Bo'g'in...

A. Gapning bir bo'lakning boshqasiga nisbatan alohida ta'kidlanib aytilishidir.

B. Bir havo zarbi bilan aytiladigan bir yoki bir nechta tovushlar yig'indisidir.

C. So'zdagi bir xil unlilarning kelishidir

D. So'zdagi unlilarning alohida ohang (intonatsiya) bilan aytilishidir.

E. Barcha javoblar to'g'ri.

23. Qaysi qatorda bo'g'in xususiyati noto'g'ri izohlangan?

A. Bo'lin unli tovush bilan tugasa, ochiq bo'g'in hisoblanadi

B. So'zda bo'g'inlar soni unli tovushlar miqdori bilan aniqlanadi

C. Bo'g'inda undosh tovush bo'lishi yoki bo'lmasligi mumkin

D. Bo'g'in undosh bilan tugasa, yopiq bo'g'in hisoblanadi

E. Soʻzdagi undoshlar soni boʻgʻinlar soniga teng.

24. Faqat ochiq boʻgʻinlardan tashkil topgan soʻzlar qatorini toping.

A. vafoli, baraka, mahorat

B. samara, tarona, aholi

C. tamaki, malaka, shijoat

D. sado, adolat, daho

E. Jamila, Aziza, Sabohat

25. Faqat yopiq boʻgʻinli soʻzlarni toping

A. Ilgari, bahodir, tafakkur

B. Bashorat, xushbaxt, takror

C. Anhor, dengiz, qasida

D. Singil, koʻngil, ingramoq

E. Davlat, barmoq, durbin

26. Soʻzdagi boʻgʻinlardan birining boshqasiga nisbatan kuchliroq ohang (intonatsiya) bilan aytilishi...

A. soʻz urgusidir.

B. maʼno urgʻusidir.

C. logik urgudir.

D. gap urgʻusidir.

E. jumla urgʻusidir.

27. "Siz bizga onasiz", "Onasiz yashamoq azobdir, azob" jumllaridagi "onasiz" soʻzlarining urgulari qaysi qatorda toʻgʻri koʻrsatilgan?

A. 1 va 2 boʻgʻinlarga tushadi

B. 2 va 3 boʻgʻinlarga tushadi

C. 3 va 2 boʻgʻinlarga tushadi

D. 1 va 3 boʻgʻinlariga tushadi

E. Har ikkalasida ham 3 ga bo‘linadi

28. “Mumkinmi?” so‘zida urg‘u qaysi bo‘g‘inga tushadi?

A. 1-bo‘g‘inga

B. 2- bo‘g‘inga

C. 3 ta bo‘g‘inga

D. Gap tarkibida bilinadi.

E. C va D javoblar to‘g‘ri.

29. Qaysi qatordagi so‘zlar urg‘usini oxirgi bo‘g‘inga ko‘chirganimizda, so‘z ma’nosi ham o‘zgaradi

A. Mahorat, takalluf, taassurot

B. Tamaddi, mumkinmi, o‘tiring?

C. Surma, turma, fizik, balki

D. Aslo, hamma, barcha, bari

E. O‘quvchimiz, yozuvchimiz, bitiruvchimiz

30. Qaysi qatorda so‘zlar urg‘usi oxirgi bo‘g‘inga tushmaydi?

A. Afsuski, albatta, mudir

B. Kafolat, jamiyat, fuqaro

C. Aslo, kimdir, mardlarcha

D. Sen-chi, aytdim-ku, qahramonlar-cha

E. C va D

31. Qaysi grammatik shakllarga urg‘u olmaydi?

A. erkalash otini yasovchi -gina qo‘shlimchasi

B. -cha, -dek, -day ravish yasovchi qo‘shimchalar

C. -gina, -chi, -mi yuklamalari

D. fe’l nisbatlari qo‘shimchalari

E. B va C

32. Qaysi qatordagi soʻzlar urgʻusi oʻzgartirilsa, soʻzning maʼnosi ham oʻzgaradi?

- A. Onamiz, onasiz, yasama.
- B. Surma, qaynatma, suzma
- C. Tugma, bola-da, vafodor
- D. Uchirma, dimlama, koʻchirma
- E. A, B va D javoblar

33. Maʼno urgusi ...

- A. Gapdagi biror boʻlakning alohida taʼkid bilan aytilishidir
- B. Soʻzdagi biror boʻgʻin qolganlariga qaraganda kuchliroq, talaffuzli ohang bilan talaffuz qilinadi.
- C. bir havo zarbi bilan aytiladigan bir yoki bir necha tovushlar yigʻindisidir
- D. gapdagi bir xil unlilarning uygʻunlashib ketishidir
- E. Toʻgʻri javob yoʻq.

35. Maʼno urgʻusi koʻpincha gapning qaysi boʻlagi oldidagi soʻzga tushadi?

- A. kesimdan oldingi soʻzga
- B. ega oldidagi soʻzga
- C. aniqllovchi oldingi soʻzga
- D. toʻldiruvchi oldidagi soʻzga
- E. Qatʼiy bir oʻrin yoʻq

36. Turistlar sayohatga barvaqt joʻnab ketdilar.

Ushbu gapdagi maʼno urgʻusi tushadigan soʻz qaysi qatorda berilgan?

- A. turistlar
- B. barvaqt
- C. sayohatga
- D. joʻnab

E. ketdilar

37. Qaysi qatordagi soʻzlar alifbo tartibida joylashtirilgan?

A. balogʻat, vafodor, yiroq, gulshan B. farogʻat, shuhrat, chiroq, yuklama

C. yengil, najot, yoqut, malahat

D. latif, muammo, nafosat, yer

E. erkin, yumshoq, yashil, azob,

38. Qaysi qatorda alifbo tartibi buzilgan?

A. g, d, z, j, yo

B. i, y, k, l, m

C. m, n, o, s, u

D. g, d, e, yo, y

E. e, yo, j, z, i

39. Qaysi qatorda boʻgʻin koʻchirish qoidasi buzilgan?

A. sama-ra, mahsu-lot, mat-baa

B. a-holi, mudofa-a, sin-gil

C. taʻ-sir, alʻ-bom, ton-gi

D. inson-ga, koʻ-ngil, maʻ- lum

E. B va C

40. Morfologik tamoyilga koʻra yozilgan soʻzlarni aniqlang.

A. anglamoq, yashamoq, sanamoq

B. direktor, stul, stol, tramvay

C. yum-yumaloq, qaytdi, yuvindi (feʼl)

D. barkka, Peterburgga, buloqqa

E. tutqun, uchqun, ikkov, oltovlon

41. Sadoqat soʻzining fonetik tahlili qaysi qatorda berilgan?

A. "sadoqat" -s, d, k,-t – undosh tovushlar; a, o - unli tovushlar; uch bugʻinli, urgʻu ohirgi bugʻinga tushgan

B. olinma soʻz, arabcha, bir maʼnoli, uslubiy boʻyoqdor

C. faqat oʻzakning oʻzidan iborat, ot turkumiga mansub, mavhum ot, bosh kelishikda

D. s, d, q, t undosh ovozlari, a.o - unli ovozlari, olinma soʻz, bir maʼnoli

E. gapda bosh va ikkinchi darajali boʻlaklar vazifasida kelishib mumkin.

42. Leksikologiya tilshunoslikning qaysi sohasi haqida bahs yuritadi?

A. Soʻz tarkibi va gap boʻlaklari haqida

B. Soʻzlarning kelib chiqishi haqida

C. Tilning lugat tarkibi haqida

D. Tilning tovush tomoni haqida

E. Soʻzlarni toʻgʻri yozish qoidalari haqida

43. Tildagi barcha soʻzlar toʻplami ...

A. Shevaga xos soʻzlardir.

B. Umumxalq tomonidan qoʻllaniladigan soʻzlardir. C. Yangi soʻzlardir.

D. Eskirgan soʻzlardir.

E. Tilning lugʻat tarkibidir.

44. Sivilizatsiya rivojlanib borgani sari koʻproq tilning ...

A. Lugʻat tarkibida oʻzgarish boʻladi. B. Soʻz tarkibida oʻzgarish yuz beradi.

C. Tovushlarda oʻzgarish yuz beradi.

D. Gaplarning sintaktik qurilishida oʻzgarish yuz beradi

E. Qoʻshimchalarda oʻzgarish boʻladi.

45. Tilning lugʻaviy birligi nima?

B. Suzlar qoʻshimchasi

C. Gap boʻlaklari va soʻz birikmalari

D. Soʻz (ibora, atama)

E. Faqat iboralar

F. Faqat nomlar

46. Tilning lugʻat tarkibi asosan qanday yoʻllar bilan boyib boradi?

A. Soʻzning oʻzgarib, kengayib borishi bilan.

B. Qardosh boʻlmagan boshqa tillardan soʻz olish bilan.

C. Xalq shevalaridan adabiy rilga soʻz olish bilan.

D. Tildagi mavjud boʻlgan soʻzlardan yangi soʻzlar yasash bilan.

E. B.C va D javoblar toʻgʻri

47. Hozirgi oʻzbek adabiy tilining asosiy boʻlimlari:

A. Fonetika, fonologiya, orfoepiya, grafika, sintaksis, orfografiya;

B. Fonetika, fonologiya, frazeologiya, orfoepiya, grafika, orfografiya;

C. Fonetika, fonologiya, orfoepiya, grafika, orfografiya, punktuatsiya;

D. Fonetika, fonologiya, orfoepiya, grafika, orfografiya;

E. Toʻgʻri javob yoʻq.

48. Nutq birliklarining talaffuz me'yori va qoidalari tilshunoslikning qaysi boʻlimida

oʻrganiladi?

A. Fonetikada;

B. Orfoepiyada;

C. Frazeologiyada;

D. Punktuatsiyada;

E. Morfologiyada;

49. Grafikaning oʻrganish obyekti nima?

A. Leksema, leksik ma'no, lugʻaviy birliklarning semantik tuzilishi, shakl va ma'no munosabatiga koʻra turlari;

B. Harf, alifbo, harf va fonema oʻrtasidagi munosabat.

C. Harflarning yozilish shakllari, turlari xususiyatlari, soʻzlardagi oʻrni va ular ifodalagan tovushlarning xususiyatlari kabi masalalar;

D. Tovushiy ma'nodorlik;

E. Morfemalar oralig'idagi fonetik o'zgarishlar, morfema variantlari.

50. Soʻz va uning ma'noli qismlarini to'g'ri yozish qoidalari tilshunoslikning yaysi bo'limida o'rganiladi?

A. Punktuatsiyada;

B. Morfologiyada;

C. Orfografiyada;

D. Fonologiyada;

E. Barcha bo'limlarda.

51. Fonetika fanining predmeti nimadan iborat?

A. Soʻz va uning ma'noli qismlarini to'g'ri yozish;

B. Leksema, leksik ma'no, lug'aviy birliklarning semantik tuzilishi, shakl va ma'no munosabatiga ko'ra turlari;

C. Nutq tovushlari, ularning akustik, talaffuz xususiyatlari, bo'g'in, urg'u va intonasiya kabi masalalar;

D. Frazeologizm, frazeologik ma'no, frazeologik birliklarning shakl va ma'no munosabatiga ko'ra turlari;

E. Morfema va uning turlari, soʻzning morfemik tuzilishi kabi masalalar.

52. Nutq tovushlarini o'rganish metodlari:

A. Akustik, fiziologik, aralash;

B. Anketalar tuzish, so'rovlar olib borish;

C. Matematik va statistik;

D. Ilmiy abstraksiyalash, induksiya, deduksiya;

E. B) va v) javoblar to'g'ri.

53. Nutq tovushlarini qaysi bo'limda o'rganiladi?

A. Morfologiya

B. Fonetika

C. orfografiya

D. orfoepiya

E. eksikologiya

54. Orfoepiya...

A. to‘qri yozish qoidalarini o‘rganadi.

B. tinish belgilarni to‘qri qo‘llash qoidalarini o‘rganadi.

C. adabiy talaffuz qoidalarini o‘rganadi.

D. tilning grammatik qurilishi qaqida baqs yuritadi.

E. so‘zning tarkibiy qismlarini o‘rganadi.

55. Fonetika nimani o‘rganadi?

A. So‘z turkumlarini.

B. Tilning luqat tarkibini.

C. nutq tovushlarini.

D. So‘zlarni to‘qri yozish qoidalarini.

E. Adabiy talaffuz qoidalarini.

56. Faqat unli tovushlar qatorini toping.

A. a, i, ,ng, u.

B. a, i, o, u, o‘, e.

C. a, i, u, o‘, ya, yo, s.

D. a, i, o, u, yu, e.

E. ya, yu, yo, i, a, l, u.

57. Qaysi qatorda bo‘q’in ko‘chirish qoidasi buzilgan?

A. sama-ra, mahsu-lot, mat-baa.

B. a-qoli, mudofa-a, sin-gil.

C. ta-'sir, al-bom, ton-gi.

D. inson-ga, ko'-ngil, ma'-lum,.

E. B va S

58. Ochiq bo'g'in nima?

A. undosh bilan tugagan bo'g'in

B unli bilan tugagan bo'g'in

C. Undosh va unli bilan tugagan bo'g'in

D. bir bo'g'in

E. hamma javoblar to'g'ri.

59. Yopiq bo'g'in nima?

A. undosh bilan tugagan bo'g'in

B. unli bilan tugagan bo'g'in

C. Undosh va unli bilan tugagan bo'g'in

D. bir bo'g'in

E. hamma javoblar to'g'ri

60. Qaysi qatordagi so'zlar urg'usi oxirgi bo'g'inga tushmaydi?

A. afsuski, albatta, mudir

B. kafolat, jamiyat, fuqaro

C. aslo, kimdir, mardlarcha

D. sen-chi, aytdim-ku, qahramonlarcha

E. C va D

61. Adabiy talaffuz me'yorlari o'rganiladigan tilshunoslik bo'limi qaysi bandda keltirilgan?

A. orfoepiya;

B. orfografiya;

C. leksikologiya;

D. grafika;

E. fonetika.

62. Nutq tovushlari tilshunoslikning qaysi bo'limida o'rganiladi?

A. sintaksisda;

B. leksikologiyada;

C. orfografiyada;

D. grafikada; E. fonetikada.

63. Ovoz yoki shovqin ishtiroki darajasiga ko'ra nutq tovushlarining turi qaysi qatorda to'g'ri keltirilgan?

A. Sirg'aluvchi, titroq tovushlar;

B. undosh, titroq tovushlar;

C. unli va undosh tovushlar;

D. lab-tish, bo'g'iz tovushlari;

E. jarangli, jarangsiz tovushlar

64. Qaysi bandeda bo'g'in ko'chirish qoidasi buzilgan?

F. trak-tor, da-raxt, qi-zil;

G. ton-gi, pish-loq, bed-ana;

H. bo-la-lar, chi-roy-li;

I. ham-ma, ra-di-o, de-ra-za;

J. maj-lis, mak-tab, te-atr.

65. Jarangsiz undoshlar mavjud so'z qaysi bandeda berilgan?

A. laxtak;

B. dan;

C. ziyrak;

D. jiyda; E. kitob.

66. Orfoepiya bo'limida nimalar o'rganiladi ?

A. To'g'ri talaffuz

B. Husnixat

C. Badiyat

D. Publitsistika

67 Yopiq bo'g'inli so'zni aniqlang?

A. Zumrad

B. Baho

C. Samo

D. Lola